

Kalalle nyt!

Opas kalastuksen aloittamiseen

Sisällysluettelo

Kalalle nyt!	3
Mitä tulee ottaa huomioon kalastusretkeä suunniteltaessa?	4
Kalastusmuodot ja välineet.....	6
Onkiminen	6
Pilkkiminen	8
Viehekalastus.....	9
Muita kalastusmuotoja.....	11
Kalalajit ja alamitat	12
Mitä kalastuslupia eri kalastusmuotoihin tarvitaan?.....	12
Esimerkkejä kalastusluvista	14
Saaliin käsittely ja jatkojalostus	15
Lisätietoja	16

Kuvat: Metsähallitus, Suomi

Teksti: Metsähallitus, Suomi / Janne Narkiniemi

Kalalle nyt!

Opas kalastuksen aloittamiseen

Kalastus on suosittu vapaa-ajan harrastus, eikä suotta, sillä se tarjoaa hienoja elämyksiä vuodenajasta riippumatta. Kalastuksen parissa koetaan kiireettömyyttä ja rauhaa, mutta myös jännittäviä ja mielenkiintoisia hetkiä, jotka tempaavat mukaansa ikään tai sukupuoleen katsomatta. Kalastus antaa hyvän syyn viettää aikaa ystävien tai perheenjäsenten kanssa, mutta monelle kalastus tarjoaa aikaa itselle miellyttävän tekemisen parissa. Rauhaa ja yksinoloa etsiville kalastus antaa hyvän tilaisuuden nauttia hiljaisuudesta ja omasta ajasta. Hyvin suunniteltuna kalastus on turvallinen tapa saada hienoja onnistumisen elämyksiä.

Elämyksiä ja hyvää oloa

Kalastus tarjoaa monenlaisia elämyksiä. Luonnossa liikkuminen vaalii terveyttä ja luo hyvää oloa. Luonto houkuttelee liikkumaan, auttaa stressaavissa tilanteissa, edistää psyykkistä hyvinvointia, toipumista ja palautumista, sekä vaikuttaa myönteisesti sosiaalisiin suhteisiin.

Tätä opasta on laadittu opiskelijat sekä liikunta-, terveys-, hyvinvointi- ja sosiaali-alan ammattilaisten tarpeet huomioiden. Opas on kuitenkin tarkoitettu kaikille kalastuksen aloittamisesta kiinnostuneille. Toivomme, että oppaaseen koottujen perustietojen avulla kaikki kalastuksesta kiinnostuneet voivat aloittaa uuden mukavan ulkoiluharrastuksen!

Idea oppaasta sai alkunsa kalastustapahtumasta. Metsähallituksen hankkeet **Kehittyvien Kalavesien**

Kainuu 2012–2014 ja **Air** järjestivät Oulun Diakonissalaitoksen Diakoniaopiston kanssa oululaisen asumispalveluyksikön kehitysvammaisille suunnatun kalastustapahtuman elokuussa 2013 Puolangan Saarjärvellä. Tapahtuma tarjosi hienoja elämyksiä ja palaute kalastuspäivästä oli todella hyvää. Kalastustapahtuma oli osa lähihoitajaopiskelijoille suunnattua ja kehitettävää uutta kurssia, jossa halutaan tuoda esiin luonnon tarjoamat mahdollisuudet terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyössä. Lähihoitajat työskentelevät muun muassa lasten ja nuorten kasvatuksen, sairaanhoidon, mielen-terveystyön ja vammaistyön parissa. Lähihoitajien opiskeluvaiheessa opitut tiedot ja taidot luonnossa liikkumisesta siirtyvät myös tulevaan työelämään.

KALASTUS SUOMESSA

- ✓ Yli 40 % Suomalaisista kalastaa vähintään kerran vuodessa
- ✓ Vapaa-ajankalastuksen määrällisesti tärkeimmät saalislajit ovat ahven, hauki ja särki

Kalastuksen aloittaminen helpommaksi

Yli 40 % suomalaisista kalastaa vähintään kerran vuodessa. Kalastuksen pariin halutaan aktivoita uusia käyttäjäryhmiä. Tiedoilla ja taidoilla, mutta myös laadukkailla kalastus- ja virkistyskohteilla on tärkeä rooli kalastuksen aloittamisessa.

Kalastuksen aloittaminen koetaan usein liian vaikeana ja monimutkaiseksi. Tämän oppaan tarkoituksena on valottaa kalastusharrastuksen kiemuroita niille, jotka eivät ole kalastusta aikaisemmin kokeilleet. Näin kynnys kokeilla kalastusta harrastuksena madaltuu, vaikka aiempaa kokemusta ei olisi.

Opas antaa perustiedot kalastuksesta ja mukana on tietolähteitä ja linkkejä, joita kannattaa hyödyntää kalastusreissun tai -tapahtuman suunnittelemisessa.

Mitä tulee ottaa huomioon kalastusretkeä suunniteltaessa?

Kun päätös virkistävän kalastuspäivän tai lyhyemmän reissun järjestämisestä on tehty, alkaa käytännön järjestelyjen miettiminen. Yksi keskeisimmistä kysymyksistä kuuluukin, minne sitä oikein lähtisi?

Erityisryhmien kalastuskohteen tärkeimpiä vaatimuksia ovat turvallisuustekijät ja esteetön liikkuminen. Ruokailut ja vessassa käymiset tulee pystyä järjestämään luontevasti. Lisäksi retkeilyrakenteet, kuten tulentelepaikat, laavut ja laiturit varmistavat kalastuskohteen toimivuuden.

Tarkistuslista, mitä tulee huomioida ennen kalaan lähtöä:

- ✓ Kuinka kohteeseen löytää?
- ✓ Minkälainen maasto kohteessa on?
- ✓ Minkälaiset wc-tilat kalastuskohteessa on?
- ✓ Onko kohteessa retkeilyrakenteita?
- ✓ Minkälaiset kalastusmahdollisuudet kohteessa on?
- ✓ Tarvitsenko kalastusluvan (ohjeita oppaan lopussa)?

Onkia ja pilkkiä voi melkein missä vain, mutta mikäli etsit paremmin varusteltua kalastuskohdetta, kannattaa tutustua esimerkiksi Metsähallituksen ylläpitämiin virkistyskalastuskohteisiin (www.eraluvat.fi).

Esteettömistä kohteista löytyy luettelo myös vapaa-ajankalastajien sivuilta osoitteesta <http://www.vapaa-ajan-kalastaja.fi/?lang=fi&svk=96>.

Maastokatselmus varmistaa turvallisuuden

Ennen isompien kalastustapahtumien järjestämistä kannattaa käydä tutustumassa tapahtumapaikkaan yhdessä muiden mahdollisten järjestäjätahojen kanssa. Samalla voidaan sopia aikatauluista ja tapahtumapäivää koskevista yksityiskohdista sekä kartoittaa mahdolliset riskit ja ongelmatekijät. Maastokatselmuksen tärkein tavoite on tiedon hankinta turvallisuussuunnitelman laatimiseen. Tämä korostuu kohteissa, joissa ei ole aikaisemmin järjestetty tapahtumia.

Varusteet

Kalastukseen tarvittavat varusteet eivät suuresti poikkea mistä tahansa maastoon kohdistuvasta retkestä tai tapahtumasta. Poikkeuksena tietysti kalastukseen suoraan liittyvät välineet ja varusteet. Lisäksi muka-

na on hyvä olla puukko sekä pihdit, joilla onnistuu vieheen irrotus sen suurimmankin petokalan hampais- ta. Pihdeillä saa myös katki vaatteeseen tarttuneen koukun.

Varustelista:

- ✓ **Turvallisuussuunnitelma**, johon kaikki järjestäjät ovat perehtyneet
- ✓ **Ensiapulaukku** on ihan ehdoton varuste maastossa
- ✓ **Pitkäkärkiset pihdit**, näissä olisi syytä olla myös leikkaava osa, joilla onnistuu koukun katkaisu
- ✓ **Eväät** mukaan
- ✓ **Mittanauha** saaliskalojen mittaukseen
- ✓ **Pelastusliivit** tulee olla mukana, mikäli veneillään tai ongitaan esim. laiturilta
- ✓ **Naskalit** (talven pilkkijäille)
- ✓ **Puukko**, sillä saa vuoltua sytykkeitä eli ns. ”kiehisiä” ja kalan perattua
- ✓ **Kumisaappaiden** tarve riippuu kelistä ja kalastuskohteesta
- ✓ **Sadevaatetus** on syytä olla varalta mukana
- ✓ **Lämmintä vaatetta** on hyvä olla riittävästi mukana
- ✓ **Aurinkolasit** suojaavat auringolta, mutta myös muilta kolhuilta
- ✓ **Haavi** helpottaa kalan nostamista maan kamaralle (viehekalastuksessa), mutta ei ole välttämätön

Tarvitaanko kalastukseen ulkopuolista ohjausta?

Erityisohjauksen tarve riippuu pitkälti asiakkaista, mutta myös järjestäjistä. Useat kalastukseen liittyvät tarpeelliset toimenpiteet voivat olla monelle ennen kokemattomia tempuja, jossa kokemuksesta on suurta hyötyä. Esimerkkinä tästä on saaliskalojen irrottaminen koukuista, jossa asiantuntevan opastuksen käyttö on suositeltavaa, mutta ei lainkaan välttämätöntä.

Kalastusopastusta voi tiedustella oman paikkakunnan kalastusseuroilta ja -järjestöiltä. Paikkakuntakohtaiset yhteystiedot löytyvät Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestön sivuilta osoitteesta:

<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi>

Erityisryhmälle suunnatuissa tapahtumissa on hyvin tärkeää, että kaikki ohjaajat tuntevat hyvin kohderyhmän. Myös ulkopuolisten ohjaajien tulee olla tietoisia ryhmään liittyvistä erityispiirteistä mahdollisista ongelmista ja riskeistä. Nämä tulee käydä läpi hyvissä ajoin ennen tapahtumaa.

Kalastusmuodot ja välineet

Kalastusmenetelmiä on melkein yhtä monta kuin on kalalajejakin. Tässä on lyhyesti esitelty yksinkertaisimmat menetelmät, joilla pääsee helpoiten kalastuselämyksien makuun. Erityisesti onkiminen ja pilkkiminen ovat hyviä menetelmiä erityisryhmille tai lapsille, joilla motoriset kyvyt saattavat rajoittaa monimutkaisimpien kalastusmuotojen opettelua.

Kuten muuan vannoutunut kalamies totesi ”*Kalastaminen on mukava asia, kalastipa miten tahansa*”

Onkiminen on yksinkertaisin tie kalastuselämyksien ääreen. Ensimmäiset askeleet kalastuksen mielenkiintoiseen maailmaan kannattaakin tehdä juuri onkimisen kautta. Aktiivisista kalastusmuodoista se tarjoaa eniten tapahtumia ja sillä tavoittaa enemmän kalalajeja kuin millään

muulla vapakalastusmenetelmällä. Pinnalla kelluvan kohon seuraaminen on hauskaa ja jännittävää ajanvietettä ja ihmeen rentouttavaa.

Onkimista harjoitetaan yleisimmin teleskooppisella (kokoon taittuvala) 2–6 m pitkällä hiilikuituvavalla, jossa on vavan pituinen siima, koho, paino sekä koukku, johon on asetettu syötti. Tarvittaessa hiilikuituvavan voi korvata millä tahansa 1,5–3 m puukepillä.

VINKKI!

Vaikka saaliin saaminen on mukavaa, onnistumisia ei aina suoda edes sille kaikista innokkaimmallekaan kalastajalle. Kalastuspäivän painopiste olisikin syytä keskittää ensisijaisesti kalastusmenetelmän opettelemiseen ja ohjelmaan sekä luonnosta nauttimiseen. Näin päivä tarjoaa itsessään jo jotain uutta osallistujille ja saaliin saamisen mahdollisuus on koko ajan olemassa!

Välineet

Onkimisvälineitä saa useimmista kaupoista, tavarataloista ja jopa huoltoasemilta. Niitä kannattaa tiedustella myös paikallisilta kalastusjärjestöiltä.

- ✓ Onkivapa 2–4 metriä on sopivan kevyt
  - Hinta 3–10 €
- ✓ Onkilaite, jossa on siima, paino, koukku ja koho
  - Hinta 1–3 €
- ✓ Syöttejä, yleensä kastematoja, myös kärpäsentoukat tai muoviset keinotoukat toimivat
  - Kastematoja saa maasta kaivamalla, mutta siihen tarvitaan maanomistajan lupa
  - Hinta kaupasta ostettuna 5–10 €(50 kpl)

Onkipaikan valinta?

Onkimisen ehdoton etu on se, että onkiapajien äärelle ei tarvitse ajaa kymmeniä kilometrejä, vaan monesti onkimaan pääsee ihan lähiympäristössäänkin.

Hyvässä onkipaikassa kaloille on ruokaa ja suojaa tarjolla. Näitä ovat vesikasvillisuuden reuna-alueet ja aukot, sekä karikot, matalikoiden kupeet ja salmet. Hyvän onkipaikan tunnistaa siitä, että se erottuu jollain tapaa ympäristöstään. Laitureiltakin kannattaa kokeilla, sillä laiturin suojissa voi monesti lymytä melkoinen joukko ahvenia ja muita kalalajeja. Laiturilta onkimiseen on hyvä varustautua pelastusliivien kanssa.

Onkipaikkoja voi kartoittaa kartoista ja kuntien sivuilta, mutta myös erilaisista karttapalveluista, esimerkiksi:

www.retkikartta.fi
<http://kansalaisen.karttapaikka.fi>

Lisätietoa onginnasta:

Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö (SVK):
<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/?lang=fi&svk=75632>

Luvat:

Onkiminen on jokamiehen oikeus, johon ei lähtökohtaisesti tarvita kalastuslupia, mutta onkia ei saa lohijä ja siikapitoisten vesien koski- ja virtapaikoissa tai kohteissa, joissa onkiminen on erikseen kielletty. Esimerkiksi monissa Metsähallituksen virkistyskalastuskohteissa onkiminen on luvanvaraista tai kokonaan kielletty.

Menetelmä

1. Pujota mato koukkuun, niin että koukun kärki jää paljaaksi. Tämä edesauttaa kalan tarttumista koukkuun.
2. Säädä koho sopivalle etäisyydelle koukkuun nähden. Mitä kauemaksi asetat kohon koukusta, sitä syvemmälle syötti tulee veteen. Mikäli koukku syötteineen on aivan pohjassa, myös koho on kallistuneena veden pinnalle. Tällöin kannattaa lyhentää kohon ja koukun välistä etäisyyttä hieman.
3. Syötti heittäminen veteen tapahtuu kevyellä vavan heilautuksella.
4. Alkaa jännittävin osuus eli itse onkiminen. Kohoa seurataan silmä tarkkana ja kun koho alkaa ”nykiä” pinnalla, se on merkki siitä, että kala maistelee syöttiä. Kannattaa kuitenkin odottaa niin kauan että koho painuu joko pinnan alle, tai alkaa liikehtiä. Tällöin vapa nostetaan päättäväisesti ylös!

Henkilökohtainen ohjaus:

- ✓ Joidenkin ryhmien kanssa (esim. kehitysvammaiset, lapset) on usein parempi, että ohjaaja pujottaa syöttiä koukkuun.
- ✓ Monissa tapauksissa saaliskalojen irrottaminen koukusta on ohjaajan tehtävä.

Turvallisuusriskit:

- ✓ Koukun tarttuminen ihoon tai vaatteisiin. Mukana on hyvä olla pihtileikkurit, joilla saa koukun katkaistua.
- ✓ Hiilikuituiset onkivavat ovat helposti sähköä johtavia! Kalastuspaikka on suunniteltava siten, ettei lähellä ole sähköjohtoja. Sähkö saattaa ”hypätä” voimalinjasta vaikkei suoraa kosketusta itse linjaan tulisikaan. Lisätietoa aiheesta (SVK): <http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/?lang=fi&svk=75643>
- ✓ Ukonilmalla ei saa onkia!

Asiantuntijaohjauksen tarve?

- ✓ Onkimiseen ei välttämättä tarvita erikseen ulkopuolista ohjausta, mutta lajia pitkään harrastaneilta löytyy erityisosaamista, jota kannattaa hyödyntää. Ohjausta voi tiedustella paikallisilta kalastusseuroilta ja -järjestöiltä.

Tyypillisimmät saaliskalat:

- ✓ Ahven, särkikalat

Pilkkiminen on onkimisen ohella suosituimpia kalastusmuotoja ja monien mielestä se on talviajankivie numero yksi. Tätä ei ole vaikea uskoa, sillä kun keväinen aurinko lämmittää poskipäitä ja viehettä maistelee joukko pannukarkeita ahvenenköriläitä, monen kalastajan kasvoja koristaa mairea hymy.

Pilkkimisen idea sinällään on hauska – porataan jäähän reikä, laitetaan syötti pyytämään ja nautitaan olosta. Jotkut kalastajat suhtautuvat niin intohimoisesti pilkkimiseen, että he harrastavat pilkkimistä kesälläkin. Tällöin kalastus tapahtuu veneestä tai laiturilta käsin. Käydäänpä lajista omat laituripilkin SM-kisatkin!

Välineet

- ✓ Pilkkivapa
  - 2,5-10 €
- ✓ Kaira (4–6 tuumainen)
  - 60-120 €
- ✓ Syöttejä (esim. karpäsen toukkia)
  - 1-2 €/purkki sisältää kymmeniä toukkia

Muut välineet

- ✓ Jonkinlainen istuin, alusta, pilkkijakkara tai tuoli (ei välttämätön lyhyellä reissulla)
- ✓ Naskalit, jokaisella omansa
  - 6-10 €
  - Naskaleiden piikkien tulee olla kestävä
  - Naskalit eivät saa irrota vapaasti roikkumaan
  - Häätötilanteessa kiinnitys on saatava helposti auki ja naskalit nopeasti käyttöön
- ✓ Sohjokauha, tällä kauhotaan kairamisesta tullut sohjo pois avantoreiästä
  - 310 €

Pilkkipaikan valinta

Hyviä pilkkipaikkoja ovat ruohikko-lahdet, syvänteiden reuna-alueet ja matalikot. Kesällä laiturit ovat helpoja ja otollisia pilkkikohteita. Hyvällä säällä myös veneestä pilkkimistä voi kokeilla. Pilkkipaikkoja voi kartoittaa muun muassa www.retkikartta.fi -palvelusta.

Luvat:

Pilkkiminen on myös jokamiehen oikeus, johon ei yleensä tarvita kalastuslupia, mutta onkia ei saa lohi- ja siikapitoisten vesien koski- ja virtapaikoissa tai kohteissa, joissa onkiminen on erikseen kielletty. Esimerkiksi monissa Metsähallituksen virkistyskalastuskohteissa pilkkiminen on luvanvaraista. [Aiheesta lisää kalastusluvat osiossa.](#)

Menetelmä

1. Etsitään otollinen pilkkipaikka, ei liian syvä (< 10 m). Kairataan reikä, puhdistetaan sohjet pois.
2. Laitetaan syötti koukkuun (mikäli pilkintä tapahtuu syötillä).
3. Lasketaan pilkki pohjan tuntuun.
4. Nyitään pilkkivapaa niin, että vedessä leijuva syötti liikkuu houkuttelevasti.
5. Kalan napatessa pilkkivavassa tuntuu varovainen kiskaisu. Tällöin nostetaan vapa rivakasti ylös.
6. Kala nostaminen jääkannen yläpuolelle tapahtuu siimasta vetämällä.

Henkilökohtainen ohjaus:

- ✓ Pilkkireiän kairaaminen, asiakkaasta riippuen.
- ✓ Usein on parempi että ohjaaja pu-jottaa syötin (madon yms.) koukkuun.
- ✓ Pilkin pudottamisessa pohjan tun-tumaan ja kalan nostamisessa on syytä auttaa, mikäli syvyyttä on useita metrejä.
- ✓ Saaliskalojen irrotus koukusta.

Turvallisuusriskien kartoitus:

- ✓ Ota selvää ennen pilkkiretkelle lähtöä, onko jäiden paksuus riittävä jäällä liikkumiseen. Tätä tietoa voi tiedustella paikallisilta aktiivikalastajilta tai kalastusjärjestöiltä.
- ✓ Turvallisuuden takia on hyvä välttää virtaavia paikkoja, sillä näissä jää voi olla petollisen ohutta
- ✓ Jokaisella tulee olla naskalit mukana ja tieto miten niitä käytetään
- ✓ Koukut ovat teräviä
- ✓ Jää voi olla hyvin liukas, siihen voi varautua esim. nastapohjallisilla kengillä
- ✓ Pilkkijän turvallisuusohjeita:

Heikot jäät:

<http://www.luontoon.fi/RetkeilynABC/turvallisuus/vaarojenennaltaehkaisy/heikotjaat/Sivut/Default.aspx>

Jäihin putoaminen:

<http://www.luontoon.fi/retkeilynabc/turvallisuus/hatatilanteet/jaihinputoaminen/Sivut/Default.aspx>

Asiantunteva erityisohjaus

- ✓ Pilkkiminen ei vaadi ohjausta, mutta lajia pitkään harrastaneilta ja paikallisilta kalastusseuroilta löytyy syventävää tietoa, josta voi olla apua pilkkireissulla tai reissua suunniteltaessa. Ohjausta voi tiedustella paikallisilta kalastusseuroilta ja järjestöiltä.

Tyypillisimmät saaliskalat:

- ✓ Ahven, made, särkikalat, siika

Lisätietoja pilkkimisestä:

Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö:

<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/?lang=fi&svk=75649>

Viehekalastus

Viehekalastus tunnetaan myös nimillä uistin-, heitto- ja virvelikalastus. Se on hyvin tehokas pyyntimuoto useimmille petokaloillemme, sillä ne tuskin kykenevät vastustamaan vedessä välkehtivää uistinta. Viehekalastus on yksinkertaista: heitetään viehe veteen ja kelataan se mahdollisimman houkuttelevasti takaisin sisään. Tekniikka ei kuulosta kovin

monimutkaiselta, mutta onnistunut vieheen heittäminen vaatii pientä harjoittelua. Jokainen sen kuitenkin halutessaan oppii ja viimeistään ensimmäisen kalan saatuaan ihastuu virvelikalastuksen lumoihin.

Virvelöinnin tehokkuus perustuu uistimen eloisaan, pientä kalaa jäljittelevän uintiliikkeeseen, joka saa petokalan hermot pettämään.

Välineet

- ✓ Vapa
  - 20–70 €
- ✓ Kela
Suositeltavia virvelikeloja on kahdenlaisia:
  - Umpikela on yksinkertaisin ja helpoin käsitellä. Se soveltuu aloittelijoille.
  - Avokela soveltuu niille, jotka jo osaavat kalastaa virvelillä
- ✓ Siimaa
  - Siimoja on kahdenlaisia ja ne soveltuvat eri käyttötarkoituksiin: monofili- ja kuitusiima. Esimerkiksi monofilisiimaa käytetään yleisimmin koski-kalastuksessa, kun taas kuitua käytetään esim. ahvenen jigikalastuksessa.
  - Monissa tapauksissa **on suositeltavaa käyttää kuitusiimaa**, sillä monofilisiiman joustavuus voi aiheuttaa vieheen sinkoutumisen kohti kalastajaa pohjan jäänyttä viehettä irrotettaessa.

Heittokalastusvälineitä saa useimista kalastustarvikeliikkeistä ja tarvataloista kokonaisena settinä, johon kuuluu vapa, kela, siimat sekä joissakin tapauksissa myös vieheitä. Hintaa seteillä on **20–60 €** Niitä kannattaa tiedustella myös paikallisilta kalastusjärjestöiltä ja -seuroilta.

Kalastuskohteen valinta

Heittokalastusta voi harrastaa luvanvaraisesti merellä, järvillä ja lamilla, mutta myös koski- ja virtapaikoissa.

Luvat

Heittokalastus on luvanvaraista ja vaatii aina asianmukaiset luvat:

- ✓ 18–64-vuotiailta valtion kalastusnehoitomaksu,
- sekä joku seuraavista (riippuu kalastuskohteesta):
  - ✓ Maa- ja metsätalousministeriön läänikohtainen viehekalastuslupa
  - ✓ Metsähallituksen valtakunnallinen viehekalastuslupa
  - ✓ Maanomistajan lupa

Katso lisätietoa kalastusluvat -osiosta!

Menetelmä

Heitetään uistin veteen, jonka jälkeen se kelataan mahdollisimman houkuttelevasti takaisin.

Henkilökohtainen ohjaus:

✓ Heittäminen on aluksi haastavaa, joten ainakin ensikertalaisten kanssa siihen tarvitaan ohjausta

✓ Saaliskalojen irrottaminen kourasta

Turvallisuusriskien kartoitus:

✓ Koukun tarttuminen ihoon tai vaatteisiin. Mukana on hyvä olla pihtileikkurit, joilla saa ihoon tai vaatteeseen tarttuneen koukun katkaistua.

✓ Hiilikuituiset virvelivavat ovat helposti sähköä johtavia! Kalastuspaikan tulee olla sellainen, ettei lähellä ole sähköjohtoja. Sähkö saattaa ”hypätä” voimalinjasta vaikei suoraa kosketusta itse linjaan tulisikaan.

✓ Ukonilman aikana ei saa kalastaa!

VINKKI!

Takuuvarma petokalan lymypaikka sijaitsee aivan vesikasvillisuuden laidalla. Heitä viehe aivan vyöhykkeen laitaan ja valmistaudu vastaiskun tekemiseen. Varo jättämästä viehettä kiinni kasvillisuuteen!

VINKKI!

Jäikö viehe pohjaan?
Vieheen saa usein irti siten, että kokeilee vetää vastakkaisesta tai eri suunnasta kuin mistä se jäi pohjaan.

Asiantunteva erityisohjaus

- ✓ Viehekalastuksessa voi olla tarve ulkopuoliselle ohjaukselle, riippuen ryhmästä.
- ✓ Lajia pitkään harrastaneilta ja paikallisilta kalastusseuroilta kannattaa kysyä opastuspalveluita.

Yleisimmät saaliskalat:

- ✓ Hauki, ahven, kuha, harjus, taimen, kirjolohi

Lisätietoa viehekalastuksesta:

Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö:

<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/?lang=fi&svk=75634>

Muita kalastusmuotoja

- ✓ **Soutu-uistelussa** vieheitä uuteen veneeseen perässä soutamalla. Kalastusmenetelmä on suosituinta järvillä ja lammilla. Yleisimmät saaliskalat ovat ahven, hauki ja kuha. Soutu-uisteluun vaaditaan valtion kalastuksenhoitomaksu (18–64 -vuotiailta) sekä viehekalastuslupa tai vesialueen omistajan lupa.

Lisätietoa

<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/?lang=fi&svk=75660>

- ✓ **Perhokalastus** perustuu kalojen ravinnon jäljittelemiseen hyönteisiä ja pikkukaloja imitoivilla perhoilla. Kalastusmuoto on suosituinta koski- ja virtapaikoissa, joissa useimmiten tavoitellaan koskien kuohuissa piilottelevia lohikaloja. Perhokalastus on haastava kalastusmuoto, sillä perholla kalastaminen ja heittäminen vaatii paljon harjoittelua. Perhokalastukseen vaaditaan valtion kalastuksenhoitomaksu (18–64-vuotiailta) sekä viehekalastuslupa tai vesialueen omistajan lupa.

Lisätietoa

<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/?lang=fi&svk=75651>

Kalalajit ja alamitat

Saaliskalalajien tunnistaminen on kalastajalle paitsi välttämätöntä, myös hauska lisämauste kalastukseen. Kalalajeja kannattaa opetella tunnistamaan jo hyvissä ajoin ennen kalastusta. **Kalojen tunnistaminen on tärkeää myös siksi, että joillekin kalalajeille on erikseen säädetty alamitta (cm), jota pienempää kalaa ei saa ottaa saaliiksi.** Tällaisia lajeja ovat muun muassa taimen, harjus ja kuha. Otathan selvää alamitoista ennen kalastuksen aloittamista! Esimerkiksi www.eräluvut.fi sivuilta löydät Metsähallituksen virkistyskalastuskohteiden kohdekohtaiset alamitat.

Lisätietoa alamitoista:

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/vapaa_ajankalastus/kalastuskieltoalueet/alamitat_rauhoitusajat.html

Lisätietoa kalalajien tunnistamisesta:

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, kalalajit:

<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/?lang=fi&svk=76654>

Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö:

Kalalajit <http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/?lang=fi&svk=76654>

Kalasta kaiken ikää -sovellus: <http://kalastus.vapaa-ajankalastaja.fi/kalastakaikenikaa/flash.html>

Mitä kalastuslupia eri kalastusmuotoihin tarvitaan?

Onkiminen ja pilkkiminen ovat jokamiehenoikeuksia, joiden harjoittamiseen **ei tarvita kalastuslupia**. Poikkeuksena tästä ovat lohi- ja siikapitoisten vesistöjen koski- ja virtapaikat sekä paikat, joissa kalastus on kielletty muiden säädösten tai määräysten nojalla.

Huom! Vaikka onkimiseen ja pilkkimiseen ei yleensä tarvita kalastuslupia, järjestettyjen onkitapahtumiin ja kilpailuihin täytyy olla kalastusoikeuden haltijan lupa. Järjestettyjen tapahtumien ja kilpailujen suhteen kalastuslain 8§ sanoo onginnasta ja pilkkimisestä seuraavasti: ”Onginta-, pilkintä- ja viehekalastuskilpailuja sekä muita vastaavia järjestettyjä tilaisuuksia varten on saatava myös kalastusoikeuden haltijan lupa.”

Kalastuskieltoalueiden karttapalvelu:

http://map.genimap.com/MMM/Kalastuskieltoalue/images_servlet/info.htm

Kalastuksenhoitomaksu on valtion veroluontoinen maksu. Se pitää suorittaa, jos on 18–64-vuotias ja harrastaa muuta kalastusta kuin pilkkimistä tai onkimista. Maksu on suoritettava vaikka kalastaisitkin vain omalla vesialueella. Lisätietoa kalastuksenhoitomaksusta: http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/vapaa_ajankalastus/kalastuksenhoitomaksu.html

Kalastuksenhoitomaksun suorittaminen onnistuu myös puhelimitse, mihin löytyy ohjeet osoitteesta <http://www.eraluvat.fi/kalastus/yleiskalastusoikeudet/kalastuksenhoitomaksu.html>

Viehekalastus

Kaikkien 18–64-vuotiaiden viehekalastajien tulee suorittaa valtion kalastuksenhoitomaksu. Sen lisäksi heidän pitää hankkia varsinainen viehekalastuslupa: se voi olla joko läänikohtainen viehekalastusmaksu tai kalastusoikeuden haltijan myöntämä lupa.

✓ **Läänikohtainen viehekalastusmaksu** oikeuttaa käyttämään yhtä vapaa, kela ja viehettä kerralla, joten se soveltuu hyvin heittokalastusluvaksi. Sen turvin voi myös uistella, mutta vain yhdellä vaalalla kalastajaa kohden. Alle 18-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden ei tarvitse maksaa läänikohtaista viehekalastusmaksua.

Lisätietoa läänikohtaisesta viehekalastusluvasta:

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/vapaa_ajankalastus/viehekalastusmaksu.html

✓ **Vesialueen omistaja** voi useimmiten myöntää luvan viehekalastukseen myös sellaiselle alueelle, jossa läänikohtainen viehekalastusmaksu ei ole voimassa, esimerkiksi lohi- ja siikapitoisiin koskiin.

✓ **Metsähallituksen viehekalastusluvalla voit kalastaa perholla tai vieheellä valtion vesialueilla** koko maassa, poisluettuna Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnat. Viehelupa ei oikeuta myöskään kalastamaan Metsähallituksen virkistyskalastuspaikoilla, yhteislupa-alueilla, täyden kalastusoikeuden vuokra-vesillä eikä erikoisvesillä.

Metsähallituksen vieheluvan etuna on se, että lupa on perhekohtainen ja sillä voi vetouistella usealla vavalla. Luvalla saa myös kalastaa lukuisissa siika- ja lohhipitoisissa virtavesissä, joihin ministeriön läänikohtainen viehelupa ei oikeuta. Lupa sopii paljon liikkuvalla kalastajalle, joka haluaa poiketa myös lohi- ja siikapitoisille virtavesille kalastamaan. Viehelupa oikeuttaa myös tuulastamaan.

Kaikki Metsähallituksen viehelupaan kuuluvat vesialueet voit tarkistaa www.retkikartta.fi/palvelusta.

Lisätietoa Metsähallituksen vieheluvasta:

<http://www.eraluvat.fi/kalastus/vapakalastus/viehelupa.html>

Viehekalastusta ei saa harjoittaa kaikkialla. Lisätietoa kieltoalueista löytyy Maa- ja Metsätalousministeriön internetsivuilta osoitteesta www.mmm.fi/kalastus ja ELY-keskusten kalatalousyksiköistä.

Kalastuskieltoalueiden karttapalvelu:

http://map.genimap.com/MMM/Kalastuskieltoalue/images_servlet/info.htm

Esimerkkejä kalastusluvista:

Haluan harrastaa onkimista ja pilkkimistä.
Mitä lupia tarvitsen?

Onkimiseen ja pilkkimiseen ei tarvitse lupia, mutta lohi- ja siikapitoisten vesistöjen koski- ja virtapaikoissa onkiminen ja pilkkiminen on kielletty. Lisäksi on erikoiskohteita, joissa onkiminen ja pilkkiminen on luvanvaraista tai kiellettyä kuten:

- ✓ Lohi- ja siikapitoiset vesistöt
- ✓ Onki- ja pilkkikieltoalueet

Nämä kieltoalueet voit tarkistaa MMM:n sivuilta kalastuskieltoalueiden karttapalvelusta:

http://map.genimap.com/MMM/Kalastuskieltoalue/images_servlet/info.htm

Mitä lupia tarvitsen jos kalastan virvelillä heittämällä tai uistelemalla muualla kuin lohi- ja siikapitoisissa vesien koski- ja virtapaikoissa? Onko iälläni merkitystä?

- ✓ Jos olet alle 18- tai yli 65-vuotias, et tarvitse mitään lupia.
- ✓ Mikäli olet 18–64-vuotias, tarvitset valtion kalastuksenhoitomaksun ja lisäksi jonkun seuraavista:
  - Läänikohtaisen viehekalastusluvan
  - Metsähallituksen viehekalastusluvan (valtion vesialueille)
  - Vesialueen omistajan luvan.

Haluan kalastaa vieheellä lohi- ja siikapitoisissa koski- ja virtavesissä? Mitä lupia minulla täytyy olla?

- ✓ Tarvitset vesialueen omistajan luvan
- ✓ Jos olet 18–64-vuotias, tarvitset myös valtion kalastuksenhoitomaksun.

Lisätietoa kalastusluvista:

Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö:

<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/?lang=fi&svk=75644>

Maa- ja metsätalousministeriö:

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/vapaa_ajankalastus/mita_lupia_tarvitsen.html

Kalastajan ABC

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/vapaa_ajankalastus/kalastajan_abc.html

Kalatalouden keskusliitto:

<http://www.ahven.net/index.php?os=1&subos=1&lan=fi>

Lisätietoa kalastusluvista löytyy myös Metsähallituksen www.eräluvafin.fi -sivustolta

Saaliin käsittely ja jatkojalostus

VAROITUS!

Varo laittamasta sormia tai kättä hauen suuhun! Irrota viehe hauesta aina pihtejä tai muuta apuvälinettä käyttämällä!

Kala on terveellistä ja suositusten mukaan sitä tulisi nauttia vähintään kaksi kertaa viikossa. Kala on herkullisinta nautittuna tuoreeltaan luonnon äärellä, jolloin kalastus- ja ruokailuelämykset kulkevat käsi kädessä. Ruuaksi otettavien kalojen **jatkokäsittelyn kannalta on parasta, että ne käsitellään seuraavassa järjestyksessä:**

1. Tainnutus

Kalan tainnutus tapahtuu iskemällä napakasti kovalla esineellä (esim. kivi, puukeppi tai vastaava) kalan silmien väliin. Viehe kannattaa irrottaa vasta kalan taintumisen jälkeen.

2. Verestys

Tainnutuksen jälkeen kalasta pitää saada veret valutettua kokonaan pois. Verestys tapahtuu katkaisemalla puukolla kalan kaulavaltimo kiduksien alta

3. Perkaus

Kala vatsaontelo avataan viillolla kiduksista kalan peräaukkoon asti, jonka jälkeen sisälmykset otetaan ulos

4. Jäähdytys

Jos saalista ei valmisteta välittömästi, on tärkeää että kalat säilytetään viileässä. Tähän soveltuu esimerkiksi kylmäkassi, jossa on mukana muutamia kylmävaraajia.

Miten kalaa pidellään?

Kalasta saa hyvän otteen kiduskansien eli kalan ”poskien” päältä. Varo ahvenen terävää selkäevää, se tekee ikäviä pistohaavoja! Helpoin tapa käsitellä isoa ahventa on pitää sitä suun alaleuasta peukalo-otteella kiinni toisella kädellä vatsasta tukien.

Katso lisätietoja kalankäsittelystä ja kalan valmistuksesta: Suomen vapaa-ajankalastajien ”Koukusta keittiöön” -oppaat

<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/?-lang=fi&svk=10825>

Kalatalouskeskuksen kalankäsittely-videoita

<http://www.ahven.net/kalastusvideot>

Ohje

Jos kala on kookas, nuorimmat kalastajat voivat pelästyä villinä sätkivää vesipettoa. Tällöin on tärkeää, että kalan jatkokäsittely tehdään päättäväisesti mutta rauhallisesti. Esimerkiksi isokokoisesta hauesta (1–4 kg) saa hyvän otteen niin, että toinen käsi puristaa kiduskansien päältä (hauen poskista) ja toisella kädellä suoritetaan tainnutus.

Eikö nuotion sytytys onnistu?

Vuole puusta kiehisii, jotka sytytät ensimmäisenä. Kiehiset ovat ohuita toisiinsa kiinnittyneitä lastuja, joiden avulla nuotion sytyttäminen helpottuu. Kiehisten lisäksi on tarpeen varata pieniä kalikoita, ja vasta nuotion kunnolla sytyttyä voi lisätä kookkaampia polttopuita.

Lisätietoa

Lisätietoa kalastuksesta, luvista ja kalastusmuodoista:

www.eraluvat.fi

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/vapaa_ajankalastus.html

<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/>

Metsähallitus, Eräpalvelut

Metsähallituksen Eräpalvelujen tehtävä on järjestää valtion maiden metsä- ja kalastusasiat sekä valvoa toimien luvallisuutta ja laillisuutta valtion mailla. Eräpalvelut työskentelee maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa. Metsähallitus mahdollistaa kalastajille pääsyn tuhansille kalavesille ympäri Suomea, joissa luontoelämykset ovat yhtä tärkeässä osassa kuin saalis.

Lisätietoa Metsähallituksen kalastusluvista lupatyypeistä, hinnoista ja virkistyskalastusalueista verkkosivuilla www.eraluvat.fi.

Kalatalouden keskusliitto

Kalatalouden Keskusliitto on kalatalouden kehittämis- ja neuvontajärjestö, joka edistää eri kalastajaryhmien ja kuluttajien mahdollisuuksia kotimaiseen kalaan sekä kalastukseen liittyviin luontoelämyksiin.

<http://www.ahven.net>

SVK –Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö

Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö edistää vapaa-ajankalastusta, joka kestäväällä tavalla ja monipuolisesti hyödyntää luontaisesti uusiutuvia kalakantoja.

SVK:n nettisivuilta löytyy kalastustietoa sekä paikka- ja maakuntakohtaiset kalastusseurat ja -kerhot, joilta voi tiedustella yhteistyötä, apua ja opastusta kalastustapahtumien järjestämiseen.

<http://www.vapaa-ajankalastaja.fi/>

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö johtaa uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön politiikkaa. Lainsäädäntötyössä ministeriö toimii osana valtioneuvostoa ja Euroopan unionin päätöksentekoa.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala kattaa maa- ja puutarhatalouden, maaseudun kehittämisen, metsätalouden, eläinlääkintähuollon, eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonnan ja kalatalouden. Ministeriö hoitaa myös riista- ja porotaloutta, vesivarojen käyttöä ja maanmittausta.

<http://www.mmm.fi>

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) tuottaa tutkimustietoa kalaja riistavaroista sekä kantojen arviointia.

<http://www.rktl.fi/>